

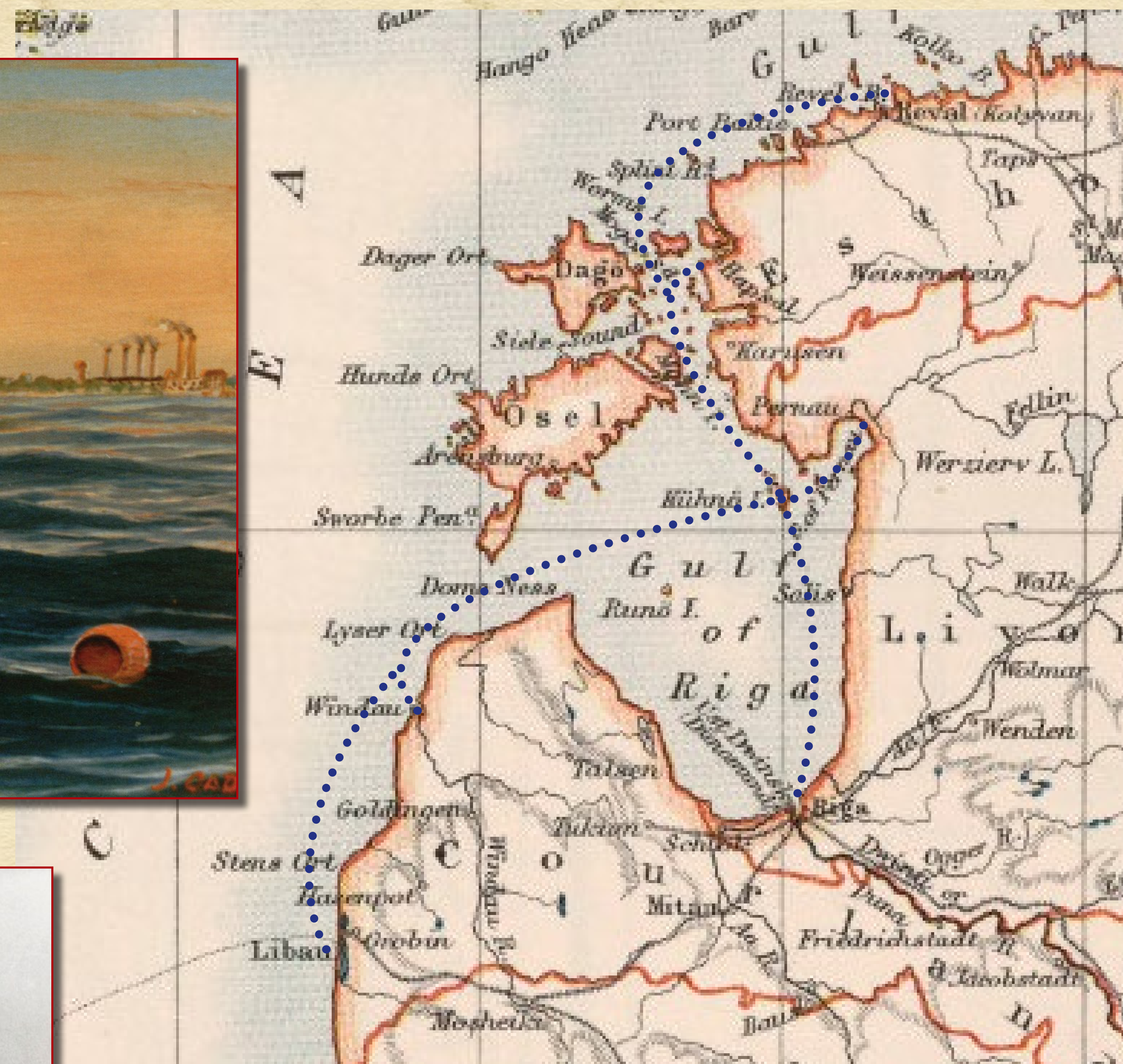
Kihnu kiviol Riia linna

19. sajandi keskpaigas hakati ehitama sadamaid, linnad laienesid ja ehitustel vajati palju kive.

Veeti peamiselt raudkive ja neid arvestati müügil kuupsüldades – nii arvestasid kihnlased laeva suurust süldades – mitu kuupsülda kive nad kandsid. Kuupsüld kive kaalub 1000 puuda.

Kive müüdi esialgu Pärnusse, 19. saj lõpul - 20. saj alguses ka Riiga, Liibavisse (Liepāja), Vindavisse (Ventspils), Kolka (Domesnāsi) tuletorni ja Rohuküla ning Tallinna sadamate ehitustele. Senised väikesed laevad ei osutunud enam sobilikuks pikemate reise jaoks ja sobivaimaks suuruseks osutus neljasüllane kahemastiline laev. Suuremad laevad olid ka kuni 7 süllased, aga nendega majandamine oli suuruse tõttu palju raskem ja aegavõtvam.

Enne esimest maailmasõda arenes lõplikult välja Kihnu kivilaeva tüüp. See oli 40 bruto-registertonnine ehk neljasüllane kaljas, laia kere ja madala süvisega. Suured purjed asusid võimalikult madalal, pikk kliiverpoom ja esimene kliiver ulatus masti tanga välja.

Enamuses ehitati ise. Kihnu kivilaevad olid tugevad ja kiire minekuga. Kõik teised purjekad olid Kihnu omadest aeglasemad – nii kutsusid kihnlased ise teisi purjekaid üleolevalt – kuh'videks. Ligilähedaseks peeti vaid Vormsi ja Soome laevu.

Kiireimaks teadaolevaiks sõiduks Pärnust Kihnu oli kaks tundi 15 minutit, Riist Kihnu seitse tundi. See teeb laeva kiiruseks üle 11 sõlme.

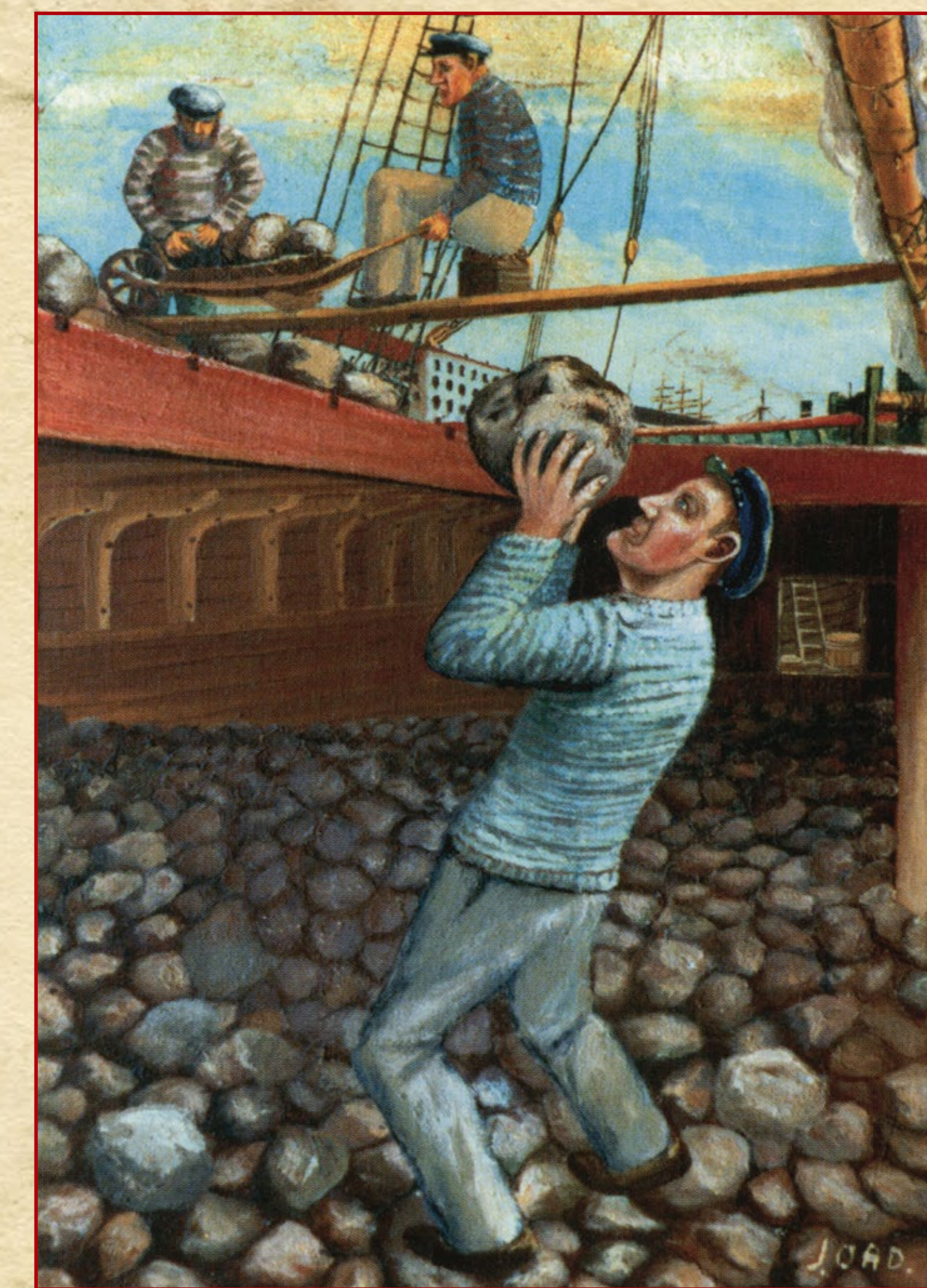
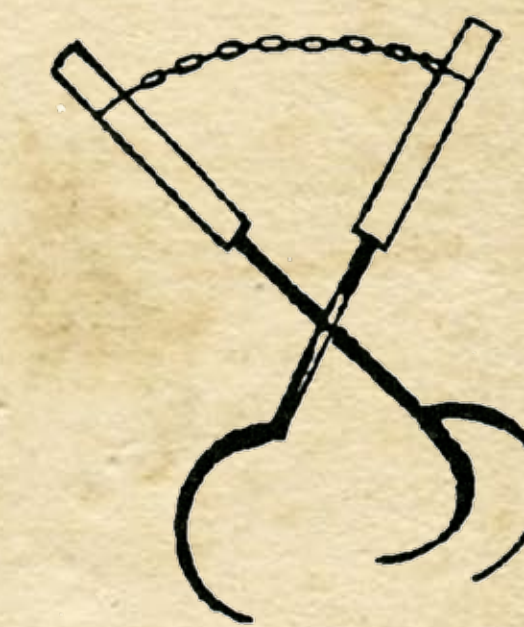
Maksimaalse suuruse saavutas Kihnu laevastik 1915. aastaks – 62-67 laeva. See teeb ühe laeva iga 15-20 kihnlase kohta, sülelapsed ja raugad kaasa arvatud. Kivivedu oli ränkkraske, aga väga tasuv töö. Kokku vedasid kihnlased oma kivilaevadega ära hiiglakoguse kive – ligi 2,5 miljonit tonni

Esimene maailmasõda mõjus Kihnu laevastikule hukatuslikult – kõik kättesaadavad laevad rekvireeriti või uputati Pärnu lahe laevateede tõkestamiseks. Pääses vaid 19 laeva, mis uputati ise, aeti randa või kättesaamatusse kohta ning pärast sõda aeti välja ja tõsteti taas vee alt üles.

Kivilaevade ajastu häabus peale ilmasõda.

'Viimsel aal 'kangi enām ei olöss, oli lühükse varroga käsiang. Teesel, mis sügävämäst 'vöeti, oli pitkem varš taga. Üks 'seitsme-kaheksa jala piält 'vöeti kivi viel ää. Puadiga viisid siis kiviladungi laeva 'juurõ. Puadist aas mies kivid laevatekki, aga kokk aas laeva tekist 'alla. „Laadi tuli süllä 'piäle kümme-kaksteist puaditüüt, kud'as puadid olid. Mehel tuli ikka süld 'laadi, mõnõl oli kua puõlsteist 'süldä mehe 'piäle.

'Rüges olid üles'ostajad. Kud'as nendegä kaobalõ said, kaks-kümnen-kakskümnen viis rubla sülläst. 'Viimes läksid 'kal'limas, kui kräpästüid ehitämä akati. Siis olõs nelikümnen viis rubla sülläst maksõtud. Aga sedä suass läbi 'ühti 'viia. Mõnõd said vädädä kua. Kokad said viis rubla reesist.

Kasutatud allikad:
www.kihnumereselts.ee
Theodor Saar. Kihnu raamat. 1998
Jaani Oadi pildiraamat. 2010
Internet
Teostus:
www.halulaev.ee 2019

EESTI KULTUURKAPITAL